

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија, издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА НАДВОРЕШНО ТРГОВСКО РАБОТЕЊЕ

Се прогласува Законот за надворешно трговско работење, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 20 јуни 2002 година.

Бр. 07-2534/1
20 јуни 2002 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Борис Трајковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Стојан Андов, с.р.

З А К О Н

ЗА НАДВОРЕШНО ТРГОВСКО РАБОТЕЊЕ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува надворешно трговското работење кое ги опфаќа надворешно трговскиот промет, вршењето на стопански дејности во странство, како и заштитните мерки при увозот и извозот на стоки.

Член 2

Поимите употребени во овој закон го имаат следново значење:

- закана од сериозна штета - е веројатност дека во однос на конкретна положба на домашното производство ќе настане значително влошување;
- сериозна штета - е значително влошување на положбата на домашното производство;
- штета - е сериозна штета нанесена на домашното производство, закана дека ќе настане значителна штета за домашното производство или значително влошување на положбата на домашното производство;
- домашно производство - е произведување на иста или слична стока на територијата на Република Македонија од сите производители или производителите чие производство на стоката претставува најголем дел од вкупното производство на стоката;
- субвенциониран увоз - е кога стоката која се увезува во Република Македонија е предмет на непосредна или посредна помош при производството или извозот во државата од којашто потекнува стоката или од којашто се извезува;
- дампинг - е кога стоката се увезува во Република Македонија по цена која е пониска од нејзината нормална вредност;
- антидампингшки давачки - се средства чиј износ не е поголем од маржата на дампингот кај стоките што се во прашање;
- маржа на дампинг - е разликата во цената на стоката која е увезена и е пониска од нејзината нормална вредност и

- нормална вредност во дампинг - е цената која на пазарот на државата од којашто стоката се извезува во редовното трговско работење се пресметува на слична стока.

Член 3

Надворешно трговски промет и стопански дејности во странство, можат да вршат трговски друштва и други правни лица кои вршат трговска дејност (во натамошниот текст: друштво).

Член 4

Правото на надворешно трговското работење се стекнува со денот на уписот на друштвото во трговскиот регистар.

II. УСЛОВИ ЗА ВРШЕЊЕ НА НАДВОРЕШНО ТРГОВСКИОТ ПРОМЕТ

Форми на извоз и увоз

Член 5

Извозот и увозот на стоките е слободен (ЛБ).

Определени стоки можат да се извезуваат и увезуваат врз основа на дозвола (Д) кога е во прашање извршување на меѓународни договори, регулирање на извозот и увозот на вооружување и воена опрема и извозот и увозот на историски и уметнички дела и одделни благородни метали.

Заради усогласување на размената на стоки и услуги со определени земји или региони, извозот и увозот на определени стоки може регионално да се насочува со издавање согласност.

Дозволата за извоз и увоз на стоки за извршување на меѓународни договори, за извоз и увоз на одделни благородни метали и согласноста од ставот 3 на овој член ја издава Министерството за економија.

Дозволата за извоз и увоз на вооружување и воена опрема ја издава Министерството за одбрана, односно Министерството за внатрешни работи, а дозволата за извоз и увоз на историски и уметнички дела ја издава Министерството за култура.

Член 6

Владата на Република Македонија (во натамошниот текст: Влада), ги распоредува стоките на одделни форми на извоз и увоз и ги определува стоките чијшто извоз и увоз регионално се насочуваат.

Член 7

Друштвото може со странски лица да склучува договор за застапување на странски лица во Македонија, договор за продажба на странска стока од царински склад, освен за стоките за кои се плаќа акциза согласно со закон.

Договорите од ставот 1 на овој член се склучуваат во писмена форма и се евидентираат во Министерството за економија.

Друштвото од ставот 1 на овој член е должно да обезбеди сервис, потрошен материјал, прибор и резервни делови за одржување на увезената опрема и трајните добра за лична потрошувачка во согласност со прописите кои се однесуваат на пуштање во промет на стоки на домашен пазар, а најмалку за време од три години.

Друштвото од ставот 1 на овој член може давањето на услуги да го довери и на друго домашно претпријатие или претприемач.

Друштвото кое се занимава со давање услуги во надворешно трговскиот промет може без упис во трговскиот регистар за застапување на странски лица, да застапува странски лица за ист вид на услужна дејност која ја врши во надворешно трговскиот промет.

Поблиски услови за вршење на работите од ставот 1 на овој член пропишува Владата.

Работи на посредување

Член 8

Друштвото може слободно да купува стока во странство и таа стока да ја увезе или привремено увезе, заради повторен извоз односно може стоката купена во странство непосредно да ја продава во странство (работи на посредување).

Работите од ставот 1 на овој член ги одобрува Министерството за економија ако со нив не се нарушува редовниот извоз на стоки, или ако се обезбедува поголемо искористување на производните капацитети, или извршување на работи преземени со меѓународни договори, како и ако се обезбедува зголемување на приливот на девизи што се предмет на купопродажба на девизниот пазар, намалување на пристигнатите наплатени побарувања од определени земји и урамнотежување на размената.

III. ЗАШТИТНИ МЕРКИ ПРИ УВОЗОТ И ИЗВОЗОТ

Мерки за заштита на домашното производство од зголемен увоз

Член 9

Ако во краток временски период се зголеми увозот на определена стока, количински или во однос на домашното производство, и ако со тоа зголемување на увозот се нанесува штета или претстои опасност од нанесување на сериозна штета на домашното производство на исти или слични стоки, Владата ќе преземе соодветни заштитни мерки (во натамошниот текст: мерки), со цел да се отстранат штетите и нарушувањата настанати со таквиот увоз.

Мерките од ставот 1 на овој член ќе се применуваат на сите стоки кои се увезуваат независно од земјата од која потекнуваат или од која се увезуваат.

Мерките од ставот 1 на овој член можат да се преземат само ако во претходна постапка се докаже причината за зголемениот увоз за определена стока и штетата, односно можноста за настанување на сериозна штета за домашното производство.

Ако во постапката од ставот 3 на овој член се утврди дека штетата на домашното производство настанала од други причини, а не од зголемениот увоз на определена стока остварен во истиот период, не можат да се применат мерките од ставот 1 на овој член.

Постапката од ставот 3 на овој член ја спроведува Министерството за економија. Во постапката ќе бидат повикани сите заинтересирани страни - извозници и увозници во јавната расправа или на друг соодветен начин да ги изнесат своите ставови и да достават докази за потребата од преземање на заштитни мерки.

Министерството за економија во постапката од ставот 3 на овој член, ги оценува сите факти и докази, а особено: состојбата во одредена производствена дејност; вкупниот пораст на увоз на определена стока во апсолутен и релативен износ; состојбата на домашниот пазар која настанала поради зголемениот увоз; искористеноста на производиите капацитети, состојбата на добивката или загубата, влијанието на зголемениот увоз врз вработеноста во определена производна дејност и други околности кои се од значење за оценка на состојбата за домашното производство на таа стока.

Министерството за економија во текот на постапката го објавува извештајот со наодите и заклучоците во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Министерството за економија е должно да постапува одговорно со податоците собрани во постапката, кои се од доверлива природа за определени претпријатија и не смее да ги објавува без нивна согласност. Ако оцени за потребно заради спроведување на постапката, Министерството за економија може да побара од лицата кои располагаат со доверливите податоци да достават извадок од податоците кои се од доверлива природа или да дадат појаснување за тие податоци, а ако тоа го одбијат, треба да дадат појаснување за причините поради кои не се даваат тие податоци.

Ако Министерството за економија оцени за потребно дека барањето за доверливост на податоците не е основано, а заинтересираната страна не сака јавно да ги објави податоците во целост или делумно, Министерството може да не ги земе предвид тие податоци и да ја провери нивната точност од друг извор.

Член 10

Ако со одложувањето на преземање заштитни мерки од членот 9 на овој закон, е предизвикана штета која тешко може да се отстрани или

постои сигурен доказ дека со зголемениот увоз на определени стоки е настаната штета или претстои опасност од настанување на штета, Владата на предлог на Министерството за економија може да пропише привремени заштитни мерки во форма на повратна зголемена царина (заштитна царина).

Надлежен орган за собирање на средствата од заштитната царина е Царинската управа.

Привремените мерки од ставот 1 на овој член не можат да траат повеќе од 200 дена. Во тој период Министерството за економија е должно да спроведе постапка согласно со членот 9 од овој закон.

Ако во постапката се утврди дека со зголемениот увоз не се предизвикало штета или не постои опасност од нанесување иа сериозна штета, средствата наплатени како заштитна царина веднаш ќе се вратат на увозниците од кои тие се наплатени.

Траењето на привремените мерки ќе се пресметува во вкупното траење на мерките од членот 9 на овој закон.

Член 11

Мерките од членот 9 на овој закон ќе се применуваат само за оној временски период кој е потребен да се отстрани или спречи настанувањето на сериозна штета, а најмногу четири години од воведувањето на мерката.

По исклучок на ставот 1 од овој член, траењето на мерката може да биде продолжена ако Министерството за економија утврди дека таа и понатаму е потребна заради спречување на настанување сериозна штета. Во тој случај мерката не може да биде построга во однос на претходно пропишаната мерка.

Министерството за економија е должно да ги следи ефектите од мерките од ставот 1 на овој член, а по потреба да и' предложи на Владата нивно намалување.

Вкупниот период во кој може да се применуваат мерките од ставот 1 на овој член, вклучувајќи го и времето на привремените мерки или продолжените претходно пропишани мерки, не може да биде подолго од осум години од воведувањето.

Кога се очекува дека мерките од членот 9 на овој закон ќе траат повеќе од една година, Владата е должна во еднакви временски периоди забрзано да ги ублажува тие мерки.

Ако се пропише мерка со рок подолг од три години, Владата најдоцна на половината од тој период ќе ги утврди нивните ефекти и ќе оцени дали постојат услови за нивно ублажување или укинување.

Член 12

Владата нема да пропише повторно воведување на мерки за стока за која такви мерки порано биле пропишани.

По исклучок од ставот 1 на овој член за таа стока може да се пропишат мерки после истекот на периодот кој одговара на периодот во кој тие мерки траеле под услов да поминат најмалку две години од нивното престанување.

Во исклучителни случаи Владата може да пропише мерки со рок на Траеише од 180 дена или помалку под услов да помине најмалку една година од воведувањето на претходно преземената мерка и ако таа мерка не била пропишувана за иста стока повеќе од двапати во период од пет години.

Член 13

Во случај на воведување мерки од членот 9 на овој закон, Владата на барање на земјата извозничка може на таа земја да и' одобри одредена трговска компензација заради отстранување на штетните последици кои таа земја ги има поради воведување или продолжување на мерките во Република Македонија.

Член 14

Министерот за економија поблиску ќе ги пропише начинот, постапката и роковите за реализирање на заштитните мерки од членовите 9, 10, 11 и 12 на овој закон.

Квантитативно или вредносно ограничување

Член 15

Ако се утврди дека со зголемениот увоз на определени стоки може да настане нарушување на платниот биланс во Република Македонија, или ако со тоа зголемување на увозот се нанесува штета или претстои опасност од нанесување на сериозна штета на домашното производство, Владата на предлог на Министерството за економија може да воведеш заштитни мерки во форма на квантитативно или вредносно ограничување на увозот на тие стоки.

Член 16

Ако се утврди дека со зголемениот извоз на определени стоки може да настане штета или претстои опасност од настанување на штета на необновливите природни богатства во Република Македонија, Владата на предлог на Министерството за економија може да воведеш заштитни мерки во форма на квантитативно или вредносно ограничување, ако истовремено со тие мерки се ограничува и трговијата на стоки во Република Македонија.

Член 17

Ако со мерките од членот 9 на овој закон, Владата пропише квантитативно или вредносно ограничување на стоките, обемот на тие стоки не смее да биде помал од просечниот годишен увоз на тие стоки остварен во последните три години.

Ако распределбата на стоките од ставот 1 на овој член се врши меѓу повеќе земји, Владата може со земјите членки на Светската трговска организација особено заинтересирани за извоз на тие стоки по Република Македонија, да го усогласи начинот на распределбата на тие стоки и нивниот дел во таа распределба. Ако се утврди дека таквиот начин на распределба не е соодветен, утврдениот обемот на стоките ќе се распредели на подеднакви делови на земјите увознички во вкупниот увоз на определена стока во Република Македонија за определен рок притоа водејќи сметка и за другите значајни околности кои влијаат или можат да влијаат на увозот на тие стоки.

По исклучок од ставот 2 на овој член, Владата може да го измени начинот на распределба на стоките, ако:

- увозот од одредена земја членка на Светската трговска организација се зголеми несразмерно во однос на вкупното зголемување на увозот на одредена стока во тој период;

- постојат оправдани причини за отстапување на распределбата на стоките според ставот 2 на овој член и

- ако условите за таквото отстапување се еднакви спрема сите земји членки на Светската трговска организација -добавувачи на таа стока.

Траењето на мерките од членот 9 на овој закон не може да биде подолго од периодот определен во членот 11 од овој закон дури и кога претстои опасност од настапување на сериозна штета на домашното производство.

Член 18

Владата ги пропишува критериумите, условите и роковите за распределба на стоките од членовите 16 и 17 на овој закон.

Распределбата на стоките од ставот 1 на овој член ја врши Министерството за економија, со издавање на дозвола.

Со квантитативното или вредносно ограничување се определува обемот на извозот и увозот на определени стоки најдолго за период од една година.

Вкупниот износ на стоки по количина или вредност што треба да се распредели, мора да се објави 21 ден пред да се изврши конкретната распределба.

Ако распределбата на стоките од ставот 1 на овој член се врши по земји на потекло, таа мора да се објави во рок од 21 ден од конкретната распределба.

Јавниот повик за распределба на стоките се објавува во дневниот печат. Со повикот се објавува вкупното количество на стоките што треба да се распределат по количина или вредност, почетната и крајната дата на повикот, како и начинот на распределба.

Периодот за обработка на барањата за учество во распределбата на стоките не смее да надминува 30 дена, ако дозволите се распределуваат по

принципот "прв дојден - прв услужен" или 60 дена по истекувањето на рокот на пријавување, ако сите подносителите се разгледуваат во исто време.

Дозволите мора да се издаваат во разумен временски период.

Распределбата на стоките ќе се врши врз основа на еднаков и правилен начин.

При распределбата на стоките мора да се земе предвид минатиот увозен удел и интересот на барателите.

За извршената распределба на стоките се известуваат барателите.

На барателите кои не добиле дозвола писмено им се образлагаат причините за неиздавање на дозвола и тие имаат право на жалба до надлежната комисија на Владата, доколку со меѓудржавен договор ратификуван од Република Македонија поинаку не е уредено.

Антидампинг мерки

Член 19

Ако некоја стока се увезува во Република Македонија по пониска цена од нејзината нормална вредност (дампинг) и ако во истражна постапка, која ја спроведува Министерството за економија се утврди дека таквиот увоз предизвикува или се заканува да предизвика материјална штета на домашното производство, или би можел да го намали развојот на домашното производство, Владата ќе пропише антидампингска давачка за увозот на таа стока.

Се смета дека стоката е увезена во Република Македонија по пониска цена од нејзината нормална вредност (дампинг), ако цената на таа стока е пониска од споредбената цена на

иста стока по која таа под вообичаени услови се продава во земјата извозник, за потрошувачка во таа земја.

Ако нема податоци за споредбената цена, или поради посебна состојба на пазарот, или кога поради малиот обем на трговија со определена стока во земјата извозник, расположливите податоци не овозможуваат соодветна споредба антидампингшката давачка ќе се утврди со споредба на цената на стоката која се увезува со:

- цената на истоветна стока која се извезува на соодветен пазар на трета земја, под услов таа цена да е соодветна или

- трошоците на производство во земјата на потекло зголемени за вообичаен износ на административните трошоци, трошоците на продажба, општите трошоци и добивката.

Член 20

Барање за пропишување на антидампингшка давачка се поднесува 1»» име на сите домашни производители на определена стока или на оние

чие производство претставува претежен дел од вкупното производство на таа стока.

Барањето се поднесува во писмена форма до Министерството за економија.

Ако Министерството за економија утврди дека барањето е поднесено од производителите од ставот 1 на овој член или лице кое тие го овластиле за поднесување на барањето, ќе спроведе истражна постапка. Со барањето од ставот 1 на овој член се приложуваат и докази за:

постоење на дампинг на увозот на определена стока;

штетата која дампингот ја предизвикува на домашното производство според Спогодбата за примена на членот VI од Општата спогодба за царини и трговија (ГАТТ) и

причинската врска меѓу дампинг увозот и штетата која тој увоз ја предизвикува на домашното производство.

Министерството за економија може да ја спроведе постапката и без писмено барање на оштетените производители, ако постојат доволни докази за дампинг увоз, штетата која тој увоз ја предизвикува на домашното производство и причинската врска меѓу дампинг увозот и штетата, кои го оправдуваат спроведувањето на постапката.

Антидампингшката давачка од членот 19 на овој закон не може да биде повисока од маржата на дампингот. Антидампингшката давачка може да биде и пониска од маржата на дампингот ако е доволна да ја отстрани штетата на домашното производство.

Антидампингшката давачка ќе остане во сила за време колку е потребно да се спречи дампингот кој предизвикал штета на домашното производство. Министерството за економија после определено време ќе ја преиспита потребата за примена на антидампингшката давачка, по сопствена иницијатива или на барање на заинтересираната страна, ако таа ја докаже оправданоста за преиспитување на антидампингшката давачка.

Постапката и начинот на утврдување на антидампингшката давачка ги пропишува Владата на Република Македонија.

Мерки против субвенциониран увоз

Член 21

Владата може, на предлог на Министерството за економија, да пропише компензациона давачка за определена стока, која се увезува, ако:

во производството или извозот на таа стока се одобруваат субвенции во земјата на потеклото или земјата на извозот, освен кога се во прашање субвенции против кои не можат да се преземаат мерки од овој

член, согласно со меѓународните договори ратификувани од Република Македонија и

- увозот на стоката која се субвенционира нанесува материјална штета или се заканува да нанесе штета на домашното производство или би можел да го забави економскиот развој.

Компензациона давачка во смисла на овој член е посебна давачка која се наплатува со цел да се неутрализира секоја субвенција која директно или индиректно е одобрена за изработка, за производство или за извоз на стоката.

Член 22

Барање за пропишување на компензациона давачка се поднесува во име на сите домашни производители на определена стока, или на оние чие производство претставува претежен дел од вкупното производство на таа стока.

Барањето се поднесува во писмена форма до Министерството за економија. Ако Министерството утврди дека барањето е поднесено од производителите од ставот 1 на овој член или лице кое тие го овластиле за поднесување на барање, ќе спроведе истражна постапка.

Со барањето од ставот 1 на овој член се приложуваат докази за:

постоење на субвенции за определена стока и ако е можно нејзиниот износ;
штетата која таа субвенција ја нанесува на домашното производство според Спогодбата за примена на член VI од Општата спогодба за царини и трговија (ГАТТ) и
причинската врска меѓу субвенционираниот увоз и штетата која се нанесува на домашното производство.

Министерството за економија може да покрене постапка од ставот 1 на овој член и без писмено барање на оштетените производители, ако постојат доволно докази за субвенционираниот увоз, штетата која тој увоз ја нанесува на домашното производство и причинската врска меѓу субвенционираниот увоз и штетата кои го оправдуваат покренувањето на постапката.

Министерството за економија, по спроведената постапка утврдува дали се исполнети сите услови за воведување на компензациона давачка и ја определува висината која одговара на висината на субвенцијата. Висината на компензационата давачка може да биде и пониска ако е доволна да ја отстрани штетата на домашното производство.

Компензационата давачка ќе остане во сила за време кое е потребно да се отстрани нанесената штета на домашното производство. Министерството за економија после определено време ќе ја преиспита потребата за натамошна примена на компензационата давачка, по сопствена иницијатива или на барање на заинтересираната страна ако таа ја докаже оправданоста за преиспитување на компензационата давачка.

Постапката и начинот на утврдување на компензационата давачка ги пропишува Владата.

IV. НАДЗОР

Член 23

Надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз негова основа врши Министерството за економија.

Инспекциски надзор над спроведувањето па одредбите на овој закон вршат инспекторите и царинските органи согласно со овластувањата утврдени со посебните закони.

V. КАЗНЕНИ ОДРЕДБИ

Член 24

Со парична казна од 80.000 до 250.000 денари ќе се казни за прекршок правното лице, ако:

- без упис во трговскиот регистар врши надворешно трговско работење (член 4);
- при извозот и увозот на стоките не се придржува кон прописот на Владата на Република Македонија со кој стоките се распоредени на одделни форми на извоз и увоз на стоки (член 6);
- не се придржува кон условите од склучениот договор (член 7);
- при увозот на стоките не се придржува на заштитните, привремените, продолжените и повторно воведени заштитни мерки заради отстранување на нарушувањето (членовите 9,10,11 и 12) и
- увезува и извезува стока спротивно на членовите 15,16 и 17.

За дејствијата од ставот 1 на овој член ќе се казни за прекршок од 10.000 до 50.000 денари и одговорното лице во правното лице.

VI. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 25

Со влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за надворешно трговското работење ("Службен весник на Република Македонија" број 31/93 41/93, 78/93, 59/96, 15/97, 13/98, 13/99, 50/99, 82/99, 4/2001 и 2/2002), освен членовите 7 став 5, 11-а, 57-а, 57-б, 57-г, 79, 84 точка 11-а, 87 точка 1, 88 ставови 1 и 5 во однос на членовите 79 и 87 точка 1, кои ќе се применуваат до 31 декември 2005 година.

Член 26

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот па објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".